

ЭРДЭНИ-ХАЙБЗУН ГАЛШИЕВ

БЭЛИГЭЙ ТОЛИ
* * *
ЗЕРЦАЛО МУДРОСТИ

Своеобразным зеркалом ментальности бурятской нации конца XIX, начала XX века, отражающим психологию этнической общности людей и мировоззрение бурятского народа, является знаменитое произведение Э.Х. ГАЛШИЕВА «ЗЕРЦАЛО МУДРОСТИ». В нем образно представлен национальный характер этноса, выражающий основные черты психического склада нации.

Нравоучительные стихи «Зерцала мудрости» в художественной форме проявляют основную совокупность ряда естественно-биологических, социальных факторов и особенностей поведения представителей этноса, преемственно передаваемых в течение длительного исторического периода.

Эрдэни-Хайбзун ГАЛШИЕВ

БЭЛИГЭЙ ТОЛИ

ХОЁР ӨНОНОЙ АБАХА, ОРХИХЫЕ
ҮГҮҮЛЭГШЭ БЭЛИГЭЙ ТОЛИ
Хэн гэм бүгэды тэбшээд,
Эрдэм бүгэды түгсөөд,
Юртэмсэтэн бүхэнэй шүтэхэдэ
зохисотой болоһон
Ехэ Шадагша - Тэрээнэ мүргэмүй.

Хүнүүдэй үйлэ, үйлэдбэрийн
Зохисотой ба зохихо үгыг илгэха үгэ
Шастарнуудай хойноһоо дагажа,
Али шадахаараа үгүүлэхүү.

НЭГЭДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Аяа нүхэд аа!

1
Зунай сагай булжамуур мэтэ
Эртэ бодогты.
Хүнэй энэ наһанай ута
Үбэлэй үдэр мэтэ.

2
Орон хашаа, гэр байшангуудые
Өөрын нюур мэтэ сэбэрлэ.
Арюун сэбэр байгаа наа,
Арбан зүгэй хүнүүд ерээд эдеэ эдихэ.

3
Зээлиин забһар ба оршон
тойронниешье
Гэр байшангаа мэтэ сэбэрлэ.
Бааһа шээһэнэй хэнэгээр хүрээлээ
наа,
Зуудаг нохой уяһан газар мэтэ болохо.

4
Шээхын сагташье,
Далда газарта эшэмхэй эхэнэр мэтэ
ошо.
Үүдэнэйнгээ дэргэдэ хормойгоо
шуугаад нуугаа наа,
Адууһан мэтэ муушалагдаха.

5
Эдээнэй наба нуулгыешье
Үдэр бүри хайсаар угаа.
Дээдэ арюун ёһотон
Эдэе умдыешни тэбшэхгүй.

6
Баһа үе үедэ
Бэе, хубсаһаа хайсаар угаа.
Тэрэ хадаа хүнэй ёһондо
Арюун ябадалтанай ёһо мүн.

7
Өөрынгөө нуудаг гэр байшангыг
Бэдэ таарахаар, сэдхэлдэ
зохисотойгоор бари.
Гахайн хашаа мэтэ баряа наа,
Тэрэ хадаа хамаг үбшэн гараха газар
болохо.

8
Гэрэй ехэ, бага үүдэнүүдыг
Сэрэгэй хэрэмэй үүдэн мэтэ бэхилэ.
Хаалгыг хоёр, гурбан дабхар
Түмэрөөр боохобоошье хэн ядахаб.

9
Гэнтэ дайсан дээрмын ерээ наа,
Нимгэн хаалгаар яжа хаахаб?
Тэрэшэлэн хангай гэрэй үүдыешье
Хэрэмэй үүдэн мэтэ бэхилэ.

10
Эдээ гэртээ хадагалангүй,
Эдэй гэртэ хадагала.
Хэрбээ эд гэмтэйшье наа,
Өөрын аминда хорлол бага байха.

11
Эдэй гэр тээшэ
Уйтан бишыхан шагаабари нүхэ гарга.
Хулгай дээрмэшэн ерэнэн бологышье,
Нүхэнһөө номоор харбаха гэжэ
айдаһаа хүрэхэ.

12
Бээ аршалжа, уйдхараа шэнгээхын
тулада
Гэрэй дээрэ дабхар гэр бари.

Тэрэнэй бишыхан үүдэнэй халхабшын
араһаа
Дайсантай хүсэ эдиеэ гаргалсажа
шадахаш.

13
Гэр тойруулаад
Турмын хашаа мэтэ хашаа бари.
Туг хийдхэнэн ехэ сэрэг ерээгүй наань,
Тэрээгээршье багахан дээрмэ,
хулгайшаниие хааха.

14
Хашааһаа гурбан тохойн тэды
набтараар
Зүг бүхэнөө табсангаар хүрээлэ.
Тэрэнэй дээрэ байжа хашаагай
саанаһаа
Дайсантай хүсэ шадал үзэлсэжэ
шадахаш.

15
Зүг бүрийн табсанда абирха
Гэшүүр байгуулна.
Али зүгһөөшье дайсан ерээ наань,
Тэрэнэй дээрэ өөрөө абиржа гарахаш.

16
Нууһан гэр ба эдэй гэрэй забһарнуудта
Зуудаг нохойнуудые уя.
Тэдэнэршье багахан хулгайн аюулһаа
абарха,
Тэдэнэй дуугаар нойрһоо нэрхэхш.

17
Баһа гэрэй дотор
Хаб нохойшье тэжээ.
Үүдэнэй нохойн нэрюулжэ шадаагүй
байбалнь,
Энэнь лаб нэрюулхэ.

18
Баһа айл аймагууд
Хоорондоо дээһэ татаад, хонхо зүүтгы.
Дайсан дээрмэ ерээ наань,
Хонхын дуугаар айл аймаг бүгэдэ
ерэхэ.

19
Хүнэй гэртэшни ерэхэ үедэ
Манайда морилһонтнай хайн гэжэ
хэлэ.

Баясхалангай үгөөр угтадаг гэшэ
Мэргэн зоной ябадал мүн.

20
Гэнтэ ерэнэн айлшадта
Ураг садандаа мэтэ эдеэ умда
найруула.

Тэрэ хадаа энэ ороной
Эртын хайн журам мүн.

21
Эдээнэй үедэ баһа хүнэй ерээ наа,
Харамнан шарайгаа уршылган бү
харамна.

Шүдөө ирзайн эдигшэ нохой мэтээр
Зон муушалха.

22
Эдээгээ харамнаашье бол,
Баясхалангай дүрөөр айлшаниие
хүндэлэ.

Хэээдэ нэгэ тэрэнэй гэртэ
Орохын саг өөртэшни ерэхэ.

23
Эдээн багашье болонь,
Эхэ хүбүүн хоёрой хубаалсадаг мэтэ
хариин зонтой хубаажа эди.
Хожом тэрэнэй гэртэ
Өөрын гэртэ ерэнэн мэтэ орохо
болохош.

24
Эдээнэй амтатайе
Буса хүндэ хайрлангүй үгэ.
Тэрэ эдее өөрөө эдеэ наа,
Хэрэггүй хосорхо болоно.

25
Зүг үгыгөөр зайгуултанан
гуйраншанда
Уриһан айлшандаа мэтэ эдеэ умда
үгэ.

Тэрэ хадаа шини муу нэрые
Хан орондо дуулгагша элшэ мүн.

26
Ута замай ябадалһаа эсэгшэдые
Хэээдэшье бү үлдэгты.
Эдээр баян болбошье,
Хүүрэй газартахи жэмэстэ модон мэтэ
бүгэдэ хэрэгсээхгүй.

27
Һамганайнгаа эдеэ найруулханда,
Нюдөөрөө дахин дахин бү хара.
Тэрэ айлшан
Шадалгүй адаг эрэ гэжэ ажаглаха.

28
Бусадтай үгэ хөөрлэдэхын сагта
Һамганайнгаа нюур бү хара.
Тэрээнһээшье айлшан шамайе
Шадалгүй адаг эрэ гэжэ мэдэхэ.

29
Айлшанда эдеэ табһанай һүүлдэ
Тэрэ эдеэгээ бү хара.
Ехээр эдьюжэ гэжэ
нэжэглэһэн мэтэ үнэнхөөр зохид
бэшэ.

30
Зарса нүхэр ба һамгандаа
Айлшадые хүндэлхэ зэргыг урид
хайтар һурга.
Урид али хирээр бэлдэхыг лаблангүй
Айлшадай нюурта зүблөө наа,
зохисотой бэшэ.

31
Айлшанда хүндэлэл хэхэдэ зохид
хайн эдеэ ба жэмэсыг таһаралгүй
хадагала.
Хаан гү, али түмэшэд - хэн морилһон
болобошье,
Хүртэхээ эшэхгүй байха.

32
Хэрбээ найруулһан эдээн үгы байгаа
наань,
Мүнөө хайн эдээн байба үгы гэжэ
хэлэ.

Дуугүй нуугаа наа,
Эдээгээ харамнан мэтэ үзэгдэхэ.

33
Эдээ табихын сагташье
Мүнөө хайн эдээн байба үгы гэжэ
хэлэхээр таби.
Һайниие табһан болобошье,
Муушалһаар табяа наа, зохид байха.

34
Эрхэ бэшэ өөрын һамганһаа асууха
хэрэг гараа наань,
Далда газарта асуу.
Бусадтай нюур дээрэ асуугаа наа,
Тэрэ хадаа наадалуулхын орон болохо.

35
Ашата эсэгэ эхэ хоёрыг
Номой ёһоор хүндэлэн яба.
Энэ наһанда
Амиды бурхан гэжэ юртэмсын зон
хэлсэдэг.

36
Үндэр наһатаниешье
Эсэгэ эхэ мэтэ хүндэлэн яба.
Наһанай саг ба хэпэг олохо гэжэ
Эртын зоной хуушан үгэ бии.

37
Аха дээдэшүүлдэшье
Алиндань али зохисотойгоор хүндэлэл
бүтөө.

Тэдэнэр баясаһаар
Шамайе хүбүүндээ адли тэдхэхэ
болохо.

38
Илангаяа нютагай хүн ба айл
аймагуудые
Дайсан болгонгүй нүхэр болго.
Нютагай хүнүүдэй хорлохо,
туһалхышье гаргахань
Ойро ба хүсэнииньшье ехэ.

39
Мүнөө үһөөдэлдэһэн дайсан үгы
болобошье,
Ехэ хүсэтэндэ үргэлжэ шүтэ.
Хайрлажа хандаха абарагша үгы
гээшэ наа,
Тэрэ хүн ойн гүрөөһэн мэтэ мүн.

40
Ехэ хүн, ехэ ноёдто
Хэмжүүрһээ хэтэртэр бү һүгэдэ.
Ехээр айха һүгэдэхыг хэтэргээ нааш,
Арьяатан мэтэ баһамжалха.

41
Бусадтай эзэлһэн эхэнэрыг
Гансаараа нууһан бологышье, бү эдлэ.
Изагуур яһыг залгаха хүбүүн ба
амяашье
Бусадта алдахын уршаг байха.

42
Элдэб хонжооной наадаар
Үдэр бүри бү наада.
Илагдаа наа, энэ наһандаа эдээр
гэмтэхэ,
Илаа наа, хойшодоо тэрээнһээ дороор
гэмтэхэ.

43
Нэн олон хүнһөө
Үри зээли бү аба.
Үри олонто хүнүүд
Үбшэнэй хогтой хүн мэтэ өөдэлхгүй.

44
Хэрбээ зээли абаха хэрэг байгаа наань,
Ехэ эрхим хүнһөө аба.
Тэрэ түргэн нэхэхгүй,
Түлэхэ хүрэтэр хүлээхышье байна.

45
Эд доторхи хайратануудаа
Ураг садандаашье бү үзүүлэ.
Аха дүү мэтэ инаг болобошье,
Муу һанал түрэхгүйн лабгүй.

- 46 Хулгайша хүниие үйлэ, ажалда мэргэн бологшые, Нүхэр бү болго ба зарсаар бү зара. Гэр байшангай байдалнуудые найтар мэдээ наа, зохихогүй.
- 47 Аалда газарта муу хүнөө эд ашагтай бологшые, Худалдажа бү аба. Хулуунан эд худалдаха, Угышые наа, худалаар гүжэрдэхэдээшые магадгүй.
- 48 Өөрын эд бүхэнэй тэмдэгые намганайнгаа нюур мэтэ танин яба. Хулгайшан абаашаад үнгэ хубилганан болбошые, Тэрэ эдые танижа шадаха.
- 49 Олзо гарза багатай зүйлнүүдэ Эдэй тоосоо нэн ехээр бү хэгты. Газгаа талаһаа зохидоор ба холын бодолтойгоор Зууе үгөөд, мянгые абаха гэдэг мүн.
- 50 Айхабтар үнэ ехэтэй Эд бү эдлэ. Эд барагдабашые, бии болоно. Буян барагдаха гэшэ тэрэнтэй адли бэшэ.
- 51 Алтан мунгэн тэрэгүүтэнһэ Буян хайратай гэжэ хана. Буян барагдаа наа, лаб үхэхэ, Эдэй барагдамсаар үхэхэ үгы.
- 52 Шэмэг ба хубсаһаар гоёхые хүсөө наа, Бурхан шүтөөнһөө урид бү үйлэд. Хэрбээ гоёхые хүсөө наа, Шүтөөнһөө хүүдэ үйлэдэхэдэ зохисотой.
- 53 Шэнэ хубсаһа үмдэхын сагта Минхэлзэн байжа өөрыгоо бү хара. Тэрэ хадаа бусадай нааданай бүлэндэ Өөрыгоо табихан мүн.
- 54 Шэмэг ба хубсаһаар гоёхын сагта Тэрэнэ бусада бү найрха. Тэрээнһээш нэн үлүү торгон хубсаһа үмдэдэгшые Бусадай дунда байдаг.
- 55 Хадамда ошоһон басаган мэтэ Үдэр бүри бү гоё. Хэзээ хэрэгтэй сагта үмдэхын тулада химгатай хадагалаа наа, Саг үргэлжэ гоёһон мэтэ мүн.
- 56 Өөрынгоо зөөрин хэмжүүрһээ үлүүгээр Нэн гоёжо бү хурхыгты. Үгытэй хүн манг торго үмдөө наа, Заһалай золиг мэтэ бүгэдэндэ баһуулха.
- 57 Хэрбээ айхабтар ёһон буруугаар Гэмтэл болоһон гэшэ наа, бү гоё. Хамаргүйн мунгэн хамараар гоёһон мэтэ Улам нааданай орон болохо.
- 58 Өөрын изагуурай шэмэг хубсаһа орхижо, Буса уладай шэмэг хубсаһа бү дуурыа. Эршье бэшэ, эмшье бэшэ эрсэ мэтэ, Өөр, бусада - хожуланниинь бэшэ бэсэрэг болохо.
- 59 Эдээр багахан баяжыхын сагта Хаанай хубүүн мэтэ бү омогшо. Муу изагуурта хүн золой эрхээр эд олобошые, Ядуугай хубүүнэй нэрээ орхихогүй.
- 60 Адха хүсэн, эд товар ехэ үгы гэшэ наа, Ехэ хүнэй алхадалые бү нажаалда. Богоол үхин хаанай хатанай хэхыхэ дүрые гаргаа наа, Нааданай орон болоно.
- 61 Гудамжаар ябагаар ябаха сагта Отгоргой өодэ хараад бү яба. Үһөө үгышүүлшые ууртай дайсанаа үзэһэн мэтэ Үһэрилдэжэ эхилхэ.
- 62 Тэрэшэлэн ябагаар ябаха сагта Газар руу хаража бү яба. Тэрэ хадаа зүрхөгүи гү, Угышые наа, муу һаналтай мэтээр үзэгдэхэ.
- 63 Баһа ошохо үедөө Нэн хурдаар бү яба. Тэрэшые ухаа муутын ябадал мэтэ Бусада харагдаха.
- 64 Эд хэды шэнээн хайратай болобошые, Аминһаа хайратайда бү бодо. Эд суглуулһан хадаа аминай тулада мүн гэшэ, Амин хадаа эдэй тулада бэшэ юм.
- 65 Бусадай нүдэндэ үзсэхэлэн буса Хахархай хубсаһа бү үмдэ. Хүн бүхэн баһамжалха болоод, Нохойшые хусажа угтаха.
- 66 Эдэйнгээ хэмжүүртэй зохилдуулан, Шэмэг хубсаһа һайн тэдые үмдэ. Хубсаһан эзэнтээ хамта түрэнһэн мэтэ Хүндэ сог ба һүр жабхалан оруулха.
- 67 Тэрэшэлэн мориной хэрэгсэл-эмээл, хазаар, Тэргэшые һайн нэгые эдлэ. Мориной эзэнэй хүсэ шадалые Моринойнь хэрэгсэлээршые мэдэхэ.
- 68 һананан газартаа түргэн хүрэхэ шадаха Хоёр нэгэн һайн мори үргэлжэ бари. Гэнтэ эддэб аюул, Олзотой эдтэй ушархашые магадгүй.
- 69 Зун, үбэл, хабар сагта зохилдуулан Гурбан һайн хубсаһые үргэлжэ байлга. Гэнтэ хари газар, Эддэб хуримда ошохо ябадал гарахашые үе бии.
- 70 Эдээн ба хубсаһа хайрлажа, Гутатар бү хадагала. Тэрэ хадаа үлдөөшые наа, Ньюжа буладаг хуби муутай хирээгүй зан мүн.
- 71 Бэдэ лаб туһатай эдээн, хубсаһые Үнэтэй болобошые, хэрэглэ. Эд бүхэниие тэбшэжэ, Бэеые аминда адли сахиха хэрэгтэй.
- 72 Эдээн, умдан элбэг болобошые, Нэн садатараа бү эди. Эдимхэйнүүдэй олонхинь Эдэе шэнгээхээ болиһон үбшэнөөр зобогшо үзэгдэдэг.
- 73 Эдээн, умдан аманда амтатай болобошые, Хэмжүүрһээ хэтэртэр бү эдлэ. Үхэнһэнэй хуримда ерэнһэн гуйраншан мэтэ эдэе наа, Хото доройтохо.
- 74 Аминай шүтөөн болоһон хотые Нүдэнһөө хайратайда бодо. Нохор болбошые, үни удаан амидарха, Хото доройтоо наа, тэрэндэ адли бэшэ.
- 75 Эдээнэй урдахиинь шэнгээнгүй, Удаадахине хэзээшые бү эди. Гэдһээ үлдөөгоод эдэе наа, Эдээн бүхэн амтатай, зохихо болоно.
- 76 Үбшэн үгы болохо, махабадаа тэгшэдэхын тулада Эдэе эртэ эди. Үдэшэ хэбтэхэ сагта эдэе наа, Үбшэниие үүсхэдэг гэжэ мэргэд номнодог.
- 77 Хэрбээ хэбтэхын сагта эдэе наа, Үглоо эртэ эдэе бү эди. Хэбтэхэ бодохо хожуланган эдэе наа, Хороной дээрэ хоро эдихэн мэтэ болохо.
- 78 Тэрэшэлэн хэбтэхэ дээрээ эдихэн байгаа наа, Үглөөгүүр эртэ бусалһан уһа уу. Тэрэ хадаа Хитадай уладай заншал мүн.
- 79 Үдэшэ хэбтэхэ дээрээ эдээлээгүй наа, Хойто үдэрэй эхиндэ эдэе эди. Тэрэ хадаа шагжаалигуудай хаанай хойноһоо орогшо Шрамануудай ёһо мүн.
- 80 Шүдоор жажалан эдихэ эдээнэй, Жэмэсэй зүйлнүүдые хотоодын хахад тэдые эди. Хотоодын амһарые хоһон табиха гэшэ Мэргэн эмшэнэй ёһо мүн.
- 81 Баян болбошые, амтатай эдээн бүгэдые Хүсэлэн бэдэржэ бү эди. Тэрэ хадаа аман дотор үни удаан тогтон байхагүй тула Хэрэг багатай мүн.
- 82 Илангаяа шэхэр бурам эдэе һайнда бү сэдхэ. Газарта нелбохо шүлһэндэ Шэхэр холижо эдидэдэгын мүн.
- 83 Саг үргэлжэ шүлһэн, нюһан тэдые Эдээн умдан мэтэ бү эди. Үргэлжэ залгяа наа, үдэр бүри шүлһэн, нюһаяа Нэгэ нэгэ угаалай һаба тэдые залгиха болоно.
- 84 Өөрын бэе махабадат таарана гэжэ Хилэнсэтэй холисолоһон эдэе бү эди. Тэрэшые эдээн тамын ороной галдадаг гэртэ Шара үһэнэй нүхэнһөө шатаха болохо.
- 85 Тэрэшэлэн үбшэнһөө һалахада туһална гэжэ Хилэнсэтэй холисолоһон эдэе бү эди. Тэрэшые тамын орон хүрэхын сагта Эдэгхэгүй үбшэнүүдые үүсэхын эдээн мүн.
- 86 Мяха ба өөхөнүүдые үдэр, һүни бүхэндэ Арьятан мэтэ бү эди. Дары сагта бэеын хүсэ үүсхэбэшые, Тэрэ хүнэй түргэн үтэлхэ үзэгдэдэг.
- 87 Шэнгэн умданай зүйлнүүдые Тулам дотор уһа юулһэн мэтэ бү уугты. Бэе, намаг, зүлгэ газарай үбшэн мэтэ дэлгэрбэшые, Түргэн үтэлхэ.
- 88 Илангаяа сай умдые Тулам доторхи уһан мэтэ бү уугты. Хотоодын галай элшэ доройтохо, Бэе түргэн хүгшэрхэ.
- 89 Оллоһон бүхэниие хүтшэн нохой мэтэ Шэнжэлэл үгы бү эди. Амтан ба шадалаараа зохилдохогүйе найруулаа наа, Эмшые хорон болохо.
- 90 Олон зүйлэй эдэе холижо, Шэнжэлэнгүй бү эди. Амтан ба шадалаараа зохилдохогүйе найруулаа наа, Эмшые хорон болохо.
- 91 Эдээнэй олонхинь Арбайн талханай зүйл ба боорсог мэтые эди. Олдоходоо бэлэн, үнөөрыше бага, Үбшэнүүдые үүсхэхэгүй, бэдэ таарамжатай.
- 92 Бэдэ зохихо эдээнүүдые Нэгэ хэдэн хоногоор нэлгүүлжэ эди. Нэгэ зүйлэй эдэе үни удаан шүтөө наа, Тэрээнһээ боложо шэнгээхэ болиһон үбшэн үүсхэхэ.
- 93 Зарим үедэ тараг, айраг, Гэдэнэй шүүһэнэй зүйлнүүдые багахан уу. Тэрэшые бэдэ таараха. Бэе сэдхэлдэ хүнгэн байха.
- 94 Хүйтэнэй охин ехэтэй үбэлэй сагта Шэмэгтэй эдээнэй һайн тэдые шүтэ. Махабад хёморһон үбшэнүүдэй олонхинь Хүйтэнэй нүхэсэлһөө гарадаг.
- 95 Үдэр дунда эдэндэ садаханай һүүлдэ Үдэр бүри бү унта. Тэрээнһээ үлүү - Үгэ хэлсээ наа, лаб амиды һуһаниинь мүн.
- 96 Ухаа мэдээгүй болгодог нойрто Самадин амитан мэтэ бү шүтэ. Тэрэ хадаа үгы байһантай адли тула Үгы гэшые амгалан гэжэ бодоһон мүн.
- 97 Эдээнэй бага шэнгэнһэнэй хойно Хүйһэнэй амисхаалые шанга бари. Бэе шиираг болоод, үбшэндэ а абтахагүй, Амисхаалынь барагдалгүй үни удаан амидарха.
- 98 Эдээн умдые шүтэнһэнэй һүүлдэ Багахан эргисэжэ яба. Муу хии ба муу шухан арилха, Бэеын худалнууд шударга болохо.
- 99 Эргисэжэ ябаһанай хойно амархын тула Уруугаа хаража, хоёр далые ээлжэлжэ, хурмахан зуура хэбтэ. Ологойн хии доошоо гаража, Эдэе умдан түргэн шэнгэхэ.
- 100 Тоголиг эдэе эдэе наа, Эдээнэй ташуур даһантай уһа гү, али шинта гэжэ сай уу. Урдахи эдээн түргэн шэнгэхэ болоод, Хойшонхи эдэндэ дуршал хаагдахагүй.
- 101 Нэгэ аяга сай уухадаа, Нэгэ шэмхэ даһна хэжэ уу. Эдээн умдан түргэн шэнгэхэ, Хотоодын үбшэн арилха.
- 102 Баһа саг сагта халуун гэртэ гү, Али баанида угаал хэхэ. Хии ба бадаган ариха, Арһанай үнгэ тунгалаг болохо.
- 103 Зарим үедэ ойн сэлгээн, Сэдхэлдэ зохисотой сэгслигые шүтэ. Уйдхарай харанхы арилха, Сэдхэлдэ амгалан баясхалан дэлгэрхэ.
- 104 Зарим үедэ инаг нүхэдтээ хамта Баясхалантай хөөрэдөө хэгты. Зүрхэнэй муу хии арилха, Сэдхэлэлые баясхалангай сог тэжээхэ.
- 105 Хэрэг үгыгөөр Хари айл аймагые бү зай. Хэрэггүй ябаад зайгаа наа, Гудамжын дундуур хэсэһэн зольбо нохой мэтэ болохо.
- 106 Бүхы шадал, оролдолгоороо Гансахан амгалан жаргаланиие бү эрхилэ. Амгаланиие хэды шэнээн амананай хэмжүүрэй Тэды шэнээнээр буян барагдаха.
- 107 Үзэг мэдэхэ наа, Эмэй шастарнуудта һайса һуралса. Хайрата аминангаа Үни удаан амидархын аргуудые мэдэхэ.
- 108 Хэрбээ үзэг мэдэхэгүй байгаа наа, Үбшэнүүдые үүсхэдэг шалтагануудые асуу. Эдээнэй ябадалда бэе сахна наа, һангай гэрые суургаар бэхилһэн мэтэ мүн.
- 109 Үбшэнүүдые үүсхэдэг эдээн ябадалые Сэдхэлдэ зохисотой болбошые, һайн сээрлэ. Аминда шунахайрһан дайсан Үбшэн хадаа дээрэш буугаа наа, юу үйлэдэхэ бэ?
- 110 Энэ хадаа махабадат зохихогүй гэжэ Алдарһанан бүхэниешые тэбшэ. Сээрлэнгүй өөрын дураар эдлэн эдлэжэ үбшэн болоо наа, Гэмшээшые наа, хожомдоһонинь мүн.
- 111 Лаб олые үзэһэн Эмшэнүүдтэй хөөрэдэ. Тэдэ өөрын үзэһэн, Соносоһониние хэлэхэ байха.

Понедельник, 24

Вторник, 25

Среда, 26

Первый канал

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 "Парк Юрского периода: Затерянный мир"
12.30 "Фабрика звезд-2"

«Россия»

07.45 - 10.45 "Доброе утро, Россия!"
10.45 Х/ф "Между ангелом и бесом" (Франция). 1995 г.
12.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ

БГТРК «РОССИЯ»

15.30 Детское время "3.4..."
15.50 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
16.00 ВЕСТИ
16.20 "Что хочет женщина?"

БГТРК «РОССИЯ»

19.20 "Байгал". Инф. программа
19.30 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
19.40 "Буряад орон" Худ.-публицистическая программа
20.10 Программа "Человек"
20.30 Вести-Бурятия

«РОССИЯ»

20.50 "Комиссар Рекс". Т/с
21.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
22.00 ВЕСТИ
22.30 Вести-Бурятия
22.40 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!

22.50 "Спокойной ночи, малыши!"
Т/с "Провинциалы"
Т/с "Кобра. Антитеррор". Фильм 5 - "Венок соцветов"

Тивиком

07.00 Школьное ТВ
07.30 "Лоск" Погода Гороскоп
08.00 "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
08.25 М/с "Джим Баттон"
08.50 М/с "Инспектор Гаджет"

Ариг Ус

08.00 Новости, Погода
08.30 Жизнь без риска
08.35 Свободное время
09.05 Формула успеха
09.15 Все законы
09.45 То, что надо
10.00 Х/ф "Частный детектив, или Операция "Кооперация"

СТС - «БАЙГАЛ»

17.00 Т/с "Тайны Смолвиля"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 "Частная милиция"
19.00 Ток-шоу "Девичьи слезы"

НТВ

07.00 Утро на НТВ
09.35 Детектив "Смещики"
11.00 "Сегодня утром"
11.15 Погода на завтра
11.20 "Экстремальный контакт. Акулы"

Первый канал

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 "Земля любви, земля надежды". Сернал
11.10 "Путяка за шуткой"
12.35 Дисней-клуб: "Переменка"

«Россия»

07.45 - 10.45 "Доброе утро, Россия!"
10.45 Т/с "Провинциалы"
11.45 Т/с "Кобра. Антитеррор". Фильм 5 - "Венок соцветов"

БГТРК «РОССИЯ»

15.30 Вести-Бурятия
15.40 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
15.45 "Твой шанс". Интерактивное шоу
16.00 ВЕСТИ
16.20 "Что хочет женщина?". Ток-шоу Елены Яковлевой

БГТРК «РОССИЯ»

19.20 "Байгал". Инф. программа
19.30 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
19.40 Художественное интервью с генеральным директором фирмы "Окна Косенин"
20.10 Энергия Бурятии
20.30 Вести-Бурятия

«РОССИЯ»

20.50 "Комиссар Рекс". Т/с
21.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
22.00 ВЕСТИ
22.30 Вести-Бурятия
22.40 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!

22.50 "Спокойной ночи, малыши!"
Т/с "Провинциалы"
Т/с "Кобра. Антитеррор". Фильм 5 - "Венок соцветов"

Тивиком

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
07.30 "Лоск"
07.30 "ОБЖ, или Обиженная любовь", телесериал
08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"

Ариг Ус

08.00 Грани
08.25 Есть мнение
08.30 Восточный экспресс. Погода
08.35 Жизнь без риска
08.50 Без протокола
09.05 Формула успеха
10.05 Публичные люди
10.15 Т/с "Привести в исполнение", 15 с.

СТС - «БАЙГАЛ»

17.00 Т/с "Тайны Смолвиля"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 "Частная милиция"
19.00 Ток-шоу "Девичьи слезы"

НТВ

07.00 Утро на НТВ
10.00 Сернал "Скорая помощь-8" (США)
11.00 "Сегодня утром"
11.15 Погода на завтра
11.20 "Команда. ru"

Первый канал

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 "Земля любви, земля надежды". Сернал
11.10 "Путяка за шуткой"
12.35 Дисней-клуб: "Ллойд в космосе"

«Россия»

07.45 - 10.45 "Доброе утро, Россия!"
10.45 Т/с "Провинциалы"
11.45 Т/с "Кобра. Антитеррор". Фильм 5 - "Венок соцветов"

БГТРК «РОССИЯ»

15.30 Вести-Бурятия
15.40 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
15.45 Детское время "Бамбабай"
16.00 ВЕСТИ
16.20 "Что хочет женщина?". Ток-шоу Елены Яковлевой

БГТРК «РОССИЯ»

19.20 "Байгал". Инф. программа
19.30 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
19.40 Худ.-публицистическая программа
20.10 Слово о земле бурятской. К 80-летию Республики Бурятия
20.30 Вести-Бурятия

«РОССИЯ»

20.50 "Комиссар Рекс". Т/с
21.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
22.00 ВЕСТИ
22.30 Вести-Бурятия
22.40 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!

22.50 "Спокойной ночи, малыши!"
Т/с "Провинциалы"
Т/с "Кобра. Антитеррор". Фильм 5 - "Венок соцветов"

Тивиком

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
07.30 "Лоск"
07.30 "ОБЖ, или Обиженная любовь", телесериал
08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"

Ариг Ус

08.00 Грани
08.25 Есть мнение
08.30 Восточный экспресс. Погода
08.35 Жизнь без риска
08.50 Состав преступлений
09.10 Высший свет
09.25 Формула успеха
09.40 То, что надо
09.55 Без протокола
10.45 Т/с "Привести в исполнение", 16 с.

СТС - «БАЙГАЛ»

17.00 Т/с "Тайны Смолвиля"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 "Частная милиция"
19.00 Ток-шоу "Девичьи слезы"

НТВ

07.00 Утро на НТВ
10.00 Сернал "Скорая помощь-8" (США)
11.00 "Сегодня утром"
11.20 Погода на завтра
11.25 "Очная ставка. Любовь до гроба"

Четверг, 27 Пятница, 28 Суббота, 29 Воскресенье, 30

Первый канал

07.00 Телеканал "Доброе утро"
08.00 Новости
08.10 Земля любви, земля надежды. Сериал

Россия

10.45 "Доброе утро, Россия!"
11.00 Т/с "Кобра. Антитеррор. Фильм"
11.15 "Век снов"
11.20 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

Россия

16.00 ВЕСТИ. Что хочет женщина. Ток-шоу Елены
16.15 Т/с "Трое против всех-2"
16.20 Агентство одиноких сердец

Тивиком

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
07.15 "Лок"
07.25 "Лок"
07.30 "Лок"

Ариг Ус

Профилактика до 17.00
Грани
Публичные люди

СТС - «БАЙКАЛ»

Т/с "Тайны Смольяна"
Т/с "Друзья"
Частная милиция

НТВ

07.00 Утро на НТВ
07.30 Сериал "Скорая помощь-8" (США)
08.00 Сегодня утром

Первый канал

07.00 Телеканал "Доброе утро"
08.00 Новости
08.10 Земля любви, земля надежды. Сериал

Россия

10.45 "Доброе утро, Россия!"
11.00 Т/с "Кобра. Антитеррор. Фильм"
11.15 "Век снов"
11.20 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

Россия

16.00 ВЕСТИ. Что хочет женщина. Ток-шоу Елены
16.15 Т/с "Трое против всех-2"
16.20 Агентство одиноких сердец

Тивиком

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
07.15 "Лок"
07.25 "Лок"
07.30 "Лок"

Ариг Ус

Грани
Есть мнение
Восточный экспресс. Погода

СТС - «БАЙКАЛ»

Т/с "Тайны Смольяна"
Т/с "Друзья"
Частная милиция

НТВ

07.00 Утро на НТВ
07.30 Сериал "Скорая помощь-8" (США)
08.00 Сегодня утром

Первый канал

07.00 Новости
08.00 "Шутка за шуткой"
08.10 Новости
08.20 Т/с "Флиппер"

Россия

10.45 "Доброе утро, Россия!"
11.00 Т/с "Кобра. Антитеррор. Фильм"
11.15 "Век снов"
11.20 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

Россия

16.00 ВЕСТИ. Что хочет женщина. Ток-шоу Елены
16.15 Т/с "Трое против всех-2"
16.20 Агентство одиноких сердец

Тивиком

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
07.15 "Лок"
07.25 "Лок"
07.30 "Лок"

Ариг Ус

09.00 Новости. Спорт. Погода
09.40 С утра пораньше
09.55 Восточный экспресс. Погода

СТС - «БАЙКАЛ»

12.00 Утро с Киркоровым
13.00 Скрытая камера
14.00 КВН-2002. Украинская лига.

НТВ

07.00 Детское утро на НТВ. "Голубое дерево" (Аргентина)
07.30 Художественный фильм "Джеймс Бонд - агент 007"

Первый канал

С 2.00 ПЕРЕХОД НА ЛЕТНЕЕ ИСЧИСЛЕНИЕ ВРЕМЕНИ
08.00 Новости
08.10 Т/с "Флиппер"

Россия

10.45 "Доброе утро, Россия!"
11.00 Т/с "Кобра. Антитеррор. Фильм"
11.15 "Век снов"
11.20 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

Россия

16.00 ВЕСТИ. Что хочет женщина. Ток-шоу Елены
16.15 Т/с "Трое против всех-2"
16.20 Агентство одиноких сердец

Тивиком

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
07.15 "Лок"
07.25 "Лок"
07.30 "Лок"

Ариг Ус

09.00 Новости. Спорт. Погода
09.40 С утра пораньше
09.55 Восточный экспресс. Погода

СТС - «БАЙКАЛ»

12.00 Утро с Киркоровым
13.00 Кино на СТС: "Ловушка для родителей"

НТВ

06.00 Детское утро на НТВ. "Голубое дерево" (Аргентина)
08.35 "Полундра!"

ТАЛАНТ ПОРОЖДАЕТ ТАЛАНТ

Амжалтаараа далижабал АМАРСАНА

«Хэтэдээ үглөөгүүр» («Утро навсегда») гэдэн һонирхолтой гаршгагтай шүлэгүүд болон эмнэлгын уншалгануудай суглуулбари поэт Амарсана Улзытуев нээмэл акционернэ «Улзы» бүлгэмэй хэблэлдэ 1000 хэбэгээр гаргаба. Амарсана Бурядай гайхамшгагта поэт Дондок Улзытуевай хүбүүн гэжэ һануулаа. Шүлэгүүдээ ород хэлэн дээрэ зохиёдог. Хоёрдохи энэ номоо хайрата эжы Валентина Лубсановнагай һайхан дурасхаалда зориулаа. Дондок Улзытуевай нүхэр байһан республикын арадай уран зурааша Владимир Уризченко хүбүүнэйнь номдо шэмэглэл бүтээгээ.

Унгэрэгшэ харын хуушаар И.К.Калашниковай нэрэмжэтэ хотын библиотекэдэ тус номтой танилсалга болоо. Поэт өөрынгөө ном тухай хоөрөө, шүлэгүүдээ уншаа, алдарт зохёолшод Д.Р. Батожабайн, Д.Жалсараевай һананайнь нүхэд һамасуу Батуевна, Валентина Зондуйевна, Амарсанагай нүхэд, залуу поэтууд Андрей Мукраев, Аркадий Перинов, студентнууд, библиотекын хүдэмэрилэгшэд үтэ хэлэжэ, поэтэ амжалтануудые хүсөө.

Һайхан юрөөлүүдхээ далижаһан Амарсана мүнөө гурбадахи номоо түлэг бэлдэнэ.

Николай БАДМАРИНЧИНОВ.

Дондок УЛЗЫТУЕВ

БУРЯД ОРОН

Дуулаа һэн гүт,
 Эхэ Буряад тухай үльгэр
 туужа,
 Дуулгата Мүнхэ-Сарьдаг,
 дуулим ехэ Хамар-Дабан
 тухай?
 Үглөөнэй улаан нара
 үгын дээжээр утгажа,
 Үндэр тэнгэритэ орон нютагаа
 магтан түүрээл: ухай!
 Галуу, нугаһад, ангир,
 хун шубуудшые эхэ нютагаа
 эрьежэ,
 Гараһан түрэхэн газартаа
 дальбараагаа далижуулаад,
 Аян замда гарахадаа,
 элэ татан зэргэлжэ,
 Ая гангата дайдаа
 һанан дурсан ганганалдаа.
 Намаг нугын бахашые,
 намжаа талын шааруулыше,
 Намарай ольбон унахада,
 гунигтайгаар шааялдан,
 Наһанайнгаа богонидо голхороо
 гү, али яагаа хаб даа,
 Наруули аглаг дайдаа
 харан, хахасан уйлалдаа.
 Хүбшын модондо донгодогшо
 хүхэ борохон хүхышые,
 Хүдөө хээрын булжамуур,
 маряан соохор бүбөөлжэншые,
 Хүнөөр хамта байрладаг
 мээхэй алтан хараасгайшые
 Хүхэ тэнгэритэ дайдаа
 магтан дуулана бэшэ аал даа.
 Уян сагаан сэдхэлтэй
 инаг буряад басагадыше,
 Ухамай һаруул бодолтой
 уран дууша хүбүүдыше
 Уудам ехэ оронойнгоо
 алиш хизаарта ябахандаа.
 Унаһан түрэхэн дайдаа
 дурсангүйгөөр яахаб даа!
 Түхэрээн ехэ Буряадни
 бүгэдые багтаагаа.
 Түргэн уһата гол мүрэнүүд
 Байгал тээшээ эбхэрээ.
 Эддин хужааг Хягтамни
 нээгээд алтан бартаагаа,
 Энгэр ногоон тайгаа
 үбэр дээрээ энхэрээ.
 Сарьдаг үндэр ууланууд
 шуурга һалхьяар бөөлөжэ,

Саһан сагаан малгайгаа
 орой дээрээ хурылаал.
 Дүрбэн зүгэй үүлэдэ
 Саяан дээрэм бөөгнөржэ,
 Дүхэриглэһэн юртэмсын
 найман хизаар харгылаал.
 Баатар эрын сээжэдэл
 бараан шаргал дайда
 Баруун тээһээ нэлбыгээд,
 баян хэшэгээ дэлгээл,
 Бахатай дулаан хабар,
 баглаа ягаан майда
 Балшар наһанайм гургадай
 барлан, барлан жэргээл.
 Түхэрээлжэ бэлшэһэн
 түмэн тоото адуун
 Түгнын тала, Яруунаар
 түбэр-табар атаржаа.
 Залиршагүй мүнхэ
 залуу наһанайм зали - дуун
 Загарай, Хориин
 залгаа боорёор амаржаа.
 Ньюсануудаа нээгээгүй
 нюрга үндэр Аха,
 Нуурнуудаар мэлмэрһэн
 нютаг ороноймни заха -
 Гэсэрэй дошхон хүлэгэй
 гэшхэһэн мүнгэн таха,
 Гэрэлтэ сагаа харын
 гээжэрхиһэн саха.
 Олон бодос нэгэдүүлһэн
 арюун тунгалаг аршаанууд,
 Отгоргойһоо мундэлһэн
 огсом солгёон Хэнгэргэ.
 Ошожо ойронь нэгэтэшые
 охи хусынь туршаа гүт?
 Орон дэлхэйн тэрлигэй
 оёдол хүбөө энгэр гү!
 Буурал хангай Захаамин,
 булгата Уран-Дүшэ,
 Буумал шулуун байсанууд
 харьяа түргэн Зэдэ,
 Дархан солотой байһан -
 алташа, мүнгэшэ,
 Дабажа ерээл бэлигын
 зуун жэлнүүды нэтэ.
 һайхан минни Буряад,
 Ойхон ехэ зулай,
 Гайхал болон мундэлһэн
 Байгал-Эхэ далай
 Майхан хүхэ огторгойн
 мандал доро ялбайн,
 Мянган мянган жэлнүүды
 булангиргүйгөөр угталай.
 Ород, буряад изагууртан,
 оротон, хамниган -
 Олон олон яһатанай
 үлгы болоһон орон.
 Онсо һайхан сагайнгаа
 одон мэтэ яларан,
 Олоһон ехэ жаргалаараа
 омогорхоһонди баран.
 Багана үндэр мундарга -
 бартаа ехэ Хамар-Дабан,
 Бархан уулын гурьба -
 Баргажан, Хурамхан,
 Дэлхэйн шэмэг гэлсүүлһэн
 дэгэд холын Улюнхаан,
 Дэрээн, Алла -
 уулануудай караван.
 Кавказһаа дутууггүй,
 харин, магад, үлүү
 Карелиһээ үлөөгүй,
 үшөө, магад, булюу,
 Үбгэршэгүй домтой
 үлгэн тунгалаг агаар,
 Үүлэдһээ тээ доогуур
 үндэр Буряад хизаар!

Алдар ТУМАХАНИ

ОН В ОТЧУЮ ВЛИЛСЯ ПЛЕЯДУ

Талант порождает талант,
 но это случается редко:
 у гения сын-делитант
 бездарней, как правило,
 предка.

Провёл вдохновенный Дондог
 к маниюшему с детства Парнасу,
 свою меж избитых дорог
 ликующе звездную трассу.

Цэдэн и Дамба-славослов
 всё вирши про счастье
 кропали.
 Колхозники, - без паспортов!
 - трудясь на страну, прозябали.

Дондог, как ослушник прямой,
 не слишком считаясь с Обкомом,
 пел искренне, даже с тоской,
 о близком, родном и знакомом.

Ценители лирики вмиг
 новатора в нём замечали,
 чьи строфы - чистейший родник
 любви, доброты и печали.

Он честное сердце своё
 отдал без корысти народу,
 чтоб радостным стало житьё
 и люди забыли невзгоду.

Сегодня наследник его,
 известный благи́ми делами,
 в триумфе пера своего
 своими чарует стихами.

Он голосом верным поёт
 и ищет правдивое слово -
 заглядывая наперёд,
 в нём видим Дондога мы снова.

Талант предназначен не всем,
 но Амар Санану в награду
 для творчества дан, чтоб затем
 он в отчую влился плеяду!

Рисунок В.УРИЗЧЕНКО.

Амарсана УЛЗЫТУЕВ НА ДОЛГУЮ И СЧАСТЛИВУЮ ЛЮБОВЬ

Мне нравится с тобой наедине
 Двух синих волн лететь
 во глубине,
 Два бытия в одну сливая
 бытность,
 Немых пучин испытывая
 слитность.
 Ведь вольному величию пучин
 Есть много смыслов слиться
 и причин,
 Друг друга увлекая и любя,
 И осмысляя сладко и ликуя...

ЗАБАЙКАЛЬЕ

О солнцещедрый край, о край
 голубоведрый,
 До боли святыи край, до боли
 светлый,
 Пока жива здесь мать, жива
 отцова честь,
 Я буду здесь любить, я буду
 плакать здесь.
 Скажи мой светлый дух -
 чего еще желать?
 А ты, мой темный дух - куда
 тебя девать?
 Солнцеворота стать да
 круговерть
 подвздошно,
 Как будто и не жил,
 как будто жил нарочно!
 На сорок сороков дорог
 золотоверстых
 Одна лишь мне на солнце и
 на воздух,
 Ее одну так долго я искал -
 На родину дорогу, на Байкал.

ПОЛЫХАЮЩАЯ ЛОШАДЬ

Среди пустыни белая лошадь,
 Гриву над желтым песком
 наклоня,
 Держит на холке багровой
 ношей
 Солнечный шар на исходе дня.
 Солнечный шар обжигает
 гриву,
 И боль над желтым песком
 глубока,
 И луч багровый стекает криво
 По белой спине, по хвосту,
 по бокам.
 Солнечный шар обжигает
 гриву,
 И мечется лошадь, и боль
 глубока,
 Но вязнут копыта и ржанье
 надрывно-
 Не сбросить багрового седока.
 Солнечный шар обжигает
 гриву
 И, равновесия не удержав,
 Вдруг скатывается торопливо
 За горизонт, полыхая, дрожа.
 И тотчас, с последним луча
 мгновеньем,
 Боль начинает вдруг
 отпускать...
 И белая лошадь становится
 тенью,
 Частицей зыбучей громады
 песка.

ЛОСИНАЯ ПЕСНЬ

Я способен любить лосих,
 Может быть, я способен
 любить
 В этом диком краю облепих
 И глухих кедрочей, может
 быть.
 Я привычен к инстинктам
 лосей,
 Я приучен себя обречать,
 На соперников гордо глазеть
 И на зорях крушить им рога.
 И не хуже могучих самцов
 Может быть, я умею трубить,
 И на мой из утробы зов
 Та, что любит, придет, может
 быть.

Амарсана 5 лет

И тогда, на виду всей тайги
 Я наполню лосиху мою,
 Ведь способен я быть таким
 В этом диком, глухом краю!

КОЧЕВНИК

Дорогие мои, столько жизни
 еще предо мной,
 И в грубеющем сердце
 размаха столько,
 Приведи меня бог, как
 на отмашь крутой пятерней,
 Погасить его радостно
 и жестко.
 Я отчаянно вышел из гула
 мятежных степей,
 Где траву приминают
 скуластой свободой,
 Где растет на неправду
 колючей управой репей,
 И не прятаясь от солнца живут
 золотые народы.
 Потому я хочу размножить мой
 смолистый таран
 О великие стены и хворь
 падишаховых башен,
 Чтобы в каждый пролом,
 обжигая собой горожан,
 Проникал сухой мой слов,
 освежающ и страшен.
 Я хочу прочадить навсегда ваш
 узорчатый тес
 От сосущего гнуса и прочей
 давящейся мошки,
 Так, чтоб душу трясло
 и глаза выедало до слез
 Этим праведным дымом
 засохшей навозной лепешки.
 И высокая трель надоедливых
 труб и рожков
 Никогда не заткнет мою
 с присвистом знойную глотку,
 Если даже однажды сорвут
 с меня кожный покров
 И достанут из тела века
 превозможную плетку.
 Дорогая моя, если только
 из тысяч планет
 Для меня ты и впрямь
 всех милей и дороже,
 Это значит и я здесь оставляю
 мучительный след,
 На заре всех людей, на твоей
 перепончатой коже!

